

ВАРІАТИВНІСТЬ ГРАФІЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ІННОВАЦІЙ

Стаття присвячена дослідженню такого лінгвального феномена як форматическая варіативність. У межах роботи з'ясовуються механізми створення форматических варіантів неологічних одиниць морфологічного, лексичного і синтаксичного рівнів системи англійської мови.

Ключові слова: варіативність, зміна форми, неологізм.

Гармаш Е.Л. Вариативность графической репрезентации англоязычных инноваций.

Статья посвящена исследованию такого лингвального феномена как форматическая вариативность. В пределах работы выясняются механизмы создания форматических вариантов неологических единиц морфологического, лексического и синтаксического уровней системы английского языка.

Ключевые слова: вариативность, изменение формы, неологизм.

O.L. Garmash Variability of graphic al representation of English neologisms

The article focuses upon such lingual phenomenon as graphical variability. In this work the mechanisms of graphical representation of neologisms, which belong to the morphological, lexical and syntactic levels of English language are exposing.

Key words: variability, change of form, neologism.

Розвиток усіх ланок суспільного життя провокує співдинамічні зміни у системі словникового складу сучасної англійської мови, тобто арсенал мовних одиниць продовжує невпинно розширюватися [Гармаш 2007, 2009]. Постійний розвиток вокабулярної системи зумовлюється тим, що “він у своєму звичному стані ніколи не може відбити всю безмежність людського досвіду, безмежність навколишнього світу” [Жлуктенко 1988, с. 126].

Сучасні вчені наголошують, що “на нинішньому етапі розвитку людської цивілізації – етапі переходу до інформаційного суспільства – роль мови і мовної комунікації надзвичайно зростає” [Чередниченко 2007, с. 4]. Стрімкі реформації у позамовному середовищі зумовлюють відповідні кількісні та якісні зміни в системі словникового складу. Традиційно вважається, що збільшення арсеналу одиниць спілкування є наслідком двох головних процесів: „процесів зростання” (processes of growth), завдяки яким у мову входять мовні інновації, і „процесів змін” (processes of change) (тут і надалі переклад Гармаш О.Л.) [Bryant 1993, p. 15]. Проте під змінами традиційно маються на увазі лише процеси семантичного порядку, тоді як поза увагою залишається питання графічних коливань.

Важливою умовою цілісного розуміння цього феномену постає необхідність систематизації його механізмів. Як способи творення нових слів, так і моделі форматичної деривації також потребують своєї систематизації. При цьому необхідно наголосити на широкій спектральності дії цього явища. Досліджуючи процеси утворення нових форм вже існуючих в мові одиниць спілкування, слід передусім керуватись усвідомленням того, що *варіанти – це те, над чим безперервно працює еволюція*.

У межах даної роботи головною метою дослідження є виявлення особливостей реалізації варіативної деривації різнорівневих неологічних англомовних одиниць. Окреслена мета зумовлює необхідність виконання таких завдань: розкрити поняття варіативності; визначити особливості реалізації засобів деривації варіантів та поповнення ними словникового фонду сучасної англійської мови; типологізувати моделі утворення варіантів в кожній з підсистем варіативної деривації.

Явища модифікації графічної “оболонки” конститuentів словникового фонду можна спостерігати в основному на прикладі інноваційних одиниць спілкування. Саме вони найбільшою мірою характеризуються “форматичною спектральністю”, що обумовлено, головним чином, новизною їх функціонування. Відсутність усталених канонів написання нових різнорівневих одиниць репрезентації дійсності дають можливість носіям мови виявляти креативність у плані створення і подальшого редагування нового мовного матеріалу з метою підбору найбільш вдалої форми вираження змісту.

Бажання вдосконалювати “тілесну оболонку” одиниць спілкування продиктовано підвищеними вимогами до засобів вербальної репрезентації думок. Сучасні тенденції спілкування відповідають прискореному ритму життя англомовного суспільства і спрямовані на задоволення потреб в “економічних” засобах передачі інформації. Таким чином, вимоги сучасних носіїв мови полягають у створенні таких одиниць спілкування, які б поєднували максимальну інформативність з мінімальною аудіографікою. Як відзначає А.Е. Левицький “ідеальним для швидкого сприйняття в суспільстві є той

неологізм, в якому поєднується максимум інформації з найбільшою простотою структури” [Левицький 2009, с. 353].

Крім цього, експресивність структури мовної інновації забезпечує їй швидкий перехід з периферії словникового складу англійської мови в його центральну зону, а експресивність структури вторинних одиниць номінації забезпечує їх конкурентоспроможність щодо вихідного мовного матеріалу. Отже, крім “абсолютних” інновацій, які поєднують новизну форми і змісту, останнім часом все активніше стають процеси утворення “часткових” інновацій, тих які мають тільки одну нову складову (форму або зміст). У цьому плані видається можливим оперувати поняттям форматичної деривації (формодеривації).

Сутність варіативної форматичної деривації полягає в тому, що внутрішнє наповнення слова переміщується в нову форму і при цьому не зазнає жодних змін. Таким чином, явище формодеривації забезпечує існування феномена графічної варіативності з одного боку, і зумовлює конкуренцію варіантів з іншого. Дані явища спрямовані не тільки, і не стільки на збільшення “мовного асортименту” та свободи вибору, як це убачається в синхронному зрізі дослідження, скільки на пошук найбільш підходящих варіантів з метою загальної динамічної оптимізації словникового фонду мовної системи.

Так, наприклад, на морфологічному рівні явище форматичної варіативності реалізується, насамперед, у сфері нових дериваційних елементів. Серед них такі форматичні варіанти як: *-ist / -ista*; *agro - /agri- /ag-*; *-full /-ful /-Full*; *-aholic /holic* та ін. Так, поряд із власномовним суфіксальним елементом *-ist*, можна відзначити і випадки використання в сучасній англійській мові іспаномовного морфологічного еквівалента *-ista*.

She's a recessionista, that New York marvel who's a magnet for a good deal. (Daily News (New York), July 13, 2008)

Наступні приклади ілюструють активне використання носіями англійської мови всіх трьох графічних варіантів (*agro - /agri- /ag-*) афіксального елемента, виділеного свого часу зі структури лексичної одиниці *agriculture*.

Some farmers have also criticized the proposal, fearing that it will drive investment in agrobiotech away from Europe and make their industry less competitive. (The New York Times, March 3, 2011)

Eckert, founder of the national agritourism registry Ruralbounty.com, says that in the last few years there's been a dramatic surge in people seeking a "simpler life." ... Along with the agritourist has risen a new kind of country squire. (The New York Times, March 17, 2010)

It was a time so full of promise and unlimited potential at Monsanto - the company would later become 800-pound gorilla of ag biotech. (Scientific American, Now, 2001)

Rising agricultural inflation, or "agflation", is a global phenomenon that touches everyone, and almost every day it seems to intensify. (The Independent, February 27, 2008)

Варіює в плані власної графічної репрезентації і морфологічний варіант лексеми *full* (*-full /-ful /-Full*), що підтверджують наведені нижче приклади з текстів періодичних друкованих видань мови-оригіналу.

There will be a **full-scale** environmentally friendly eco-house sponsored by Prince Charles, and a more modest show house modeled on the row houses made famous by the long-running soap opera “Coronation Street.” (The New York Times, March 10, 2011)

Isabelle Cossart started picking. And giving fruit away by the bagful – to her New Orleans neighbors, to the vanloads of tourists on the Tours by Isabelle she leads to plantations and the Ninth Ward, to the Girl Scout troops she invited to come pick. (The New York Times, December 8, 2010)

"I know I love her swimwear range Elizabeth, Hurley Monica Bellucci: see Full all about Elizabeth hurley" ... (Paris Hilton February 27, 2008)

Наведені нижче ілюстрації підкреслюють функціонування декількох варіантів афіксального елемента, виділеного зі структури слова *alcoholic* (*-oholic / -aholic / -holic*).

But despite these changes, Mr Obuchi's collapse at the weekend is a timely reminder that Japan's workaholic culture is deeply embedded in society. (BBC News Online, 4 April 2000)

Given that there is a 12 Step program called Sexaholics Anonymous (SA) all over the world for sexaholics. ... According to Observer Magazine, one becomes a shopaholic only when the pleasure of shopping turns into an irrational... . (BBC News Online, 24 April 2002)

Some are patients Sevinor dubs "surgiholics," who "start at the top, work their way down, and repeat everything". (Chattanooga Times, May 9, 2000)

В сучасній англійській мові наразі активно функціонує афіксальна морфема *i-*, яка являє собою скорочений варіант афіксальної морфеми *info-*. Цей факт підтверджує поширення механізму

скорочення на мовні одиниці морфологічного рівня. Обидва варіанти *info-* та *i-* активно утворюють похідні одиниці.

It introduces a new word: infoganda. This being the masquerading of propaganda to go to war as information; Donald Rumsfeld called it "perception management. (Telegraph Herald, March 14, 2010)

They used an infomercial where Mr Hayworth appeared as a spokesman for an allegedly dodgy company promising "free money" grants from the government. (BBC News, 25 August 2010)

Paul, what do you think about getting different companies in various sectors to put together a wish list for **infostructure** the US could build for them? (The New York Times, November 27, 2009)

Як зазначає Р.К. Махачашвілі один і той самий формант (i-) виступає для позначення двох різних понять: "інформація" ("information") – в першому випадку, та "Інтернет" "Internet" – у другому, уточнюючи надалі, що на сучасному етапі розвитку новітніх комунікаційних технологій майже неможливим уявляється розмежування вищезазначених понять ("information" та "Internet"). В даному випадку, на її думку, відбувається концептуальне утотоження на формальному рівні [Махачашвілі 2008, с. 58]. Серед утворених лексичні інновації i-biology, iCrime, iPod, iPhone, ihome, i-dotter, i-Report, i-community, i-science, i-jury та багато інших.

It's exactly this atmosphere that prompted Hewlett-Packard to choose Kuppam as one of its first i-communities. (Harvard Business Review, Aug. 2003)

I-Jury moves the entire impaneling process online. (The Daily Texan, July 24, 2003)

Популярність цього елемента зумовлює його практично необмежені можливості у плані утворення похідних:

Every time Apple comes out with an "i-idea" – **i-Pod, i-DVD, i-Tunes** – new standards are set for elegance and ease of use. (Parade Magazine, Aug. 4, 2005)

Мовна інновація i-biology наразі репрезентує і такий графічний варіант, як (iBio) і позначає нинішній етап розвитку біології та фармабіології, що характеризується застосуванням інноваційних технологій як у дослідницькому, так і у виробничому проектах.

"Listing our shares for trading on the NYSE Amex should significantly enhance iBio's visibility, liquidity and suitability for a more extensive investment audience," said Robert B. Kay. (The New York Times, January 4, 2011)

Looking for a cute stocking stuffer? Check out Paul Frank's recently unveiled seasonal iPod/iPhone/iTouch silicone cases – featuring classic Frank characters like Julius the monkey and Skurvy (wearing a winter beanie!). (Teenvogue, December 20, 2009)

In most cases, police say the targets, perpetrators and beneficiaries of these "iCrimes" are young people. Last weekend in Toronto's west end, four people with iPods were taken to hospital with cuts.... (Regina Leader Post, November 19, 2008)

"He's fastidious. He's an i-dotter and a t-crosser". (Northern Colorado Business Report, January 12, 2001)

Agreed on the first point, but year-over-year Nielsen NetRatings (*NTRT*) data show that visitors to MTV.com, MTV Overdrive, and **iFilm** shrank by double-digit percentages in August. (Businessweek, September 25, 2006)

Now, for \$1.99, you can get a rack's worth on your **iPhone**. (The New York Times, May 26, 2010)

During the first four days of SXSW, March 11th – 14th, 2011, hand-selected iReporters and Vimeo filmmakers,.... (The New York Times, March 16, 2011)

Як свідчать приклади, на морфологічному рівні явище форматичної варіативності забезпечується не тільки кількісною та якісною літерною варіацією, а й явищем ініціального скорочення. На лексичному рівні можна спостерігати більш широкий вибір механізмів, що уможливають створення цілих ланцюжків форматичних варіантів. Необхідно відмітити, що механізми усічення, у їх традиційній репрезентації, стають наразі малопродуктивними. Серед їх числа чільне місце посідає апокопа (усічення фінальної частини мовної одиниці), в той час, як синкопа (усічення ініціальної і фінальної частин) і афереза (усічення ініціальної частини) представлені лише поодинокими випадками.

Найпоширенішим способом формодеривації, як відомо, є *апокопа* (усічення фінальної частини). Досліджуючи різні види усічень, лінгвісти відзначають, що найбільшу кількість серед неологізмів-усічень становлять апокопи, які складають ядро номінативного простору усічень (73,8%) [Андрусак 2002, с. 158]. Прикладами такого роду інновацій в англійській мові можуть бути *animal liberation n* → *animal lib n*, *big momentum n* → *big mo n*, *decaffeinated a* → *decaf a*, *neo-conservative n* → *neo-cons n*, *paleo-conservative n* → *paleo-cons n*.

Менш активно, за свідченнями вчених, функціонує *афераза* (усічення ініціальної частини). Прикладами усічення ініціальної частини можуть стати такі форматичні інновації як: *genarian* (від *septuagenarian* та *octogenarian*), *blog* (від *Weblog*), тощо.

I see no problem with nonagenarians having driving tests a tad more frequently. Probably some of the other "genarians" could use more frequent testing, as well. (The Dallas Morning News, February 24, 2007)

Blogs are set up to be personal forums for someone's opinions. That's the point, the liberating thing about them. (The Washington Post, November 16, 2003)

Найменш продуктивним способом формодеривації, за спостереженнями дослідників, є *синкопа* (ініціально-фінальне скорочення), наприклад: *bezzle n. > embezzlement, tec n. > detective*. Як свідчать наведені приклади, переважну більшість одиниць, що піддаються усіченню, становлять складні слова.

Явище форматичної варіативності охоплює і *афіксальні* англомовні новотвори. Так, наприклад, лексеми *ecycling, ewaste*, що мають у своєму складі префікс *e-*, який був виведений зі слова *electronic*, активно репрезентують в наш час власні форматичні варіанти.

The region's electronics recycling ("eCycling") collection will also occur at the same time. (The Capital, October 27, 2006)

Locations like Staple, Miles College and Vulcan Park have all agreed to act as ecycling drop-off locations, meaning residents can easily drop off any old technology on Saturday...partners with TechBirmingham for Ecycling Day 2006. (Newswire US, April 19, 2006)

More than 2 million tons of expired electronics are discarded in landfills each year, making ewaste the fastest growing fraction of the municipal garbage system. (Wired Test, October 1, 2006)

In fact, the federal government recognizes the harm of "ewaste" and has enacted laws forbidding large corporations from throwing away their computers. (Austin Business Journal, May 10, 2002)

...a new effort to make sure such "eWaste" is recycled in environmentally friendly ways. "We've received numerous calls from people who know about piles of eWaste just sitting outside buildings...." (The Honolulu Advertiser, October 28, 2006)

I thought the hyphenated form – e-waste – would be fairly old, but it only dates back to 1999:.... (Seattle Weekly, December 23, 1999)

Крім того, різні типи вираження лексичних одиниць можна спостерігати на прикладі не тільки афіксальних, а й *телескопійних* англомовних новотворів. Серед них такі, як: *aireoke* (*air guitar + karaoke*), *Chindia* (*China + India*) та ін.

... but I have established a monthly Aireoke night, which recently moved to Trash Bar in Williamsburg, Brooklyn. (The New York Times, July 10, 2005)

In recent years, the air guitar has become a cult phenomenon, sparking air-eoke tournaments in cities across the nation. (The Christian Science Monitor, June 30, 2006)

Англомовна телескопійна інновація *Chindia* також реалізує свій безгаплогічний форматичний варіант *ChinIndia*.

Here are some CLSA projections of what is to come: By 2020, Chindia will have one-third of the world mobile subscribers and a \$100 billion mobile handset market. (Hindistan Times, October 15, 2006)

All around us, costs are going up: ... Alberta market competes with "ChinIndia" for primacy of supply, and some are now talking about new AAA grade downtown construction costs coming in at \$700 a square foot. (The Calgary Herald, May 22, 2006)

Не виняток у цьому плані і неологізми, утворені за допомогою *словоскладання*. В наш час вони активно реалізують форматичні варіанти, виникнення яких зумовлено написанням компонентів-складників з прописної літери (за допомогою ініціальної літерації). Подібну різноформленість можна спостерігати на прикладі таких новотворів, як: *volun-tourism / VolunTourism, crackberry / CrackBerries*, та ін. Крім того, згадане явище модифікації вихідної форми паралельно може супроводжуватись процесом лапкування.

But that's just not realistic anymore... and maybe even work there for a while on "voluntourism" projects.... Ray Fox of Las Vegas, owner of Certified Folder Display Service, Inc., who received the VolunTourism Veteran Award for donating his time, labor and service to the benefit of communities, territories and the state. (Reno Gazette-Journal, April 12, 2002)

In Washington and elsewhere, the devices are referred to as "CrackBerries" because of their addictive quality. (The New York Times, May 30, 2004)

Speaker Alvin Curling is about to wage war against the "crackberries." The e-mail devices are highly addictive, hence the crackberry nickname. (The Toronto Star, May 3, 2004)

У системі сучасного словникового фонду явище форматичної варіативності існує не тільки на морфологічному і лексичному, а також і на синтаксичному рівні мовної єдності. Одним із механізмів формотворення на синтаксичному рівні можна вважати *elipsis*. У традиційній лінгвістиці результат вилучення лексичних компонентів словосполучення має назву “еліптизації”. Наразі в англійській мові середовищі вживаються як повний, так і еліптизований варіанти таких інновацій, як: *Barbra Streisand effect / Streisand effect, millennial generation / Millennials*, тощо.

Another reason that litigation is an ineffective method for curbing online defamation is the "Barbara Streisand Effect," named after famous songstress Barbara Streisand. The Streisand Effect refers (Inside Counsel, October 1, 2006)

Network executives vying for youth-market ratings know that to portray the millennial generation as insulated or carefree would be absurd – as it is in the 1998 movie "Pleasantville," (The Boston Globe, November 25, 2001)

As Millennials, Generation X-ers and their Boomer parents navigate life's stages, one similarity bonds them together. (Market Wire, June, 2011)

Значну активність еліпса, на наш погляд, можна пов'язати зі здатністю синтаксичних конструкцій, як і одиниць інших рівнів мовної системи, брати участь у подальших генеративних дериваційних процесах та процесах варіативної функціональної деривації (лексикалізації). В сучасній англійській мові трапляються також і випадки, коли у процесі еліптичного скорочення на нову форму переноситься не тільки значення твірної бази, а і граматичне значення (форма) скороченого компонента, як це відбулось, наприклад, зі словосполученням *combat trousers*, що почало функціонувати у формі *combats*.

На перший погляд, одиниці синтаксичного типу, набувши нової форми, не залучаються до подальших епідигматичних процесів. Проте узуралізація нової форми, поєднуючись із витісненням старої (вихідної синтаксичної одиниці), фактично призводить до лексикалізації нової форми. Як наслідок відбувається її семантичне відокремлення і стале словосполучення починає функціонувати як лексична одиниця.

Це означає, що при утворенні нової форми одиниці синтаксичного типу разом із графіко-фонетичною конденсацією (скороченням) відбувається і семантична конденсація (значення всієї вихідної одиниці концентрується в новій нерозчленованій формі). В сучасній англійській мові існують випадки еліптичного скорочення не тільки бікомпонентних, але й полікомпонентних словосполучень, та навіть цілих речень [Карпіловська 1990, с. 28], наприклад: *car body repair shop = body-shop, business process re-engineering = business re-engineering* n.

Синтаксичним способом творення форматичних варіантів слід також вважати *акронімію* (скорочення словосполучення, фрази або виразу через відділення перших букв кожного слова і подальшого їх злиття). Дослідники зазначають, що творення таких одиниць спричинюється, перш за все, “прагненням комунікантів скоротити складні найменування, форма яких суперечить цілісності та єдності їх номінативної функції” [Левицький 2000, с. 141].

Традиційно поняття “акронімії” тлумачать як “спосіб словотворення”, але фактично лексична одиниця за цим механізмом не утворюється. Наразі виникає тільки нова форма, яка абсорбує семантику всієї вихідної одиниці. Водночас, поза увагою лінгвістів залишився той факт, що механізми аббревіації та акронімії включають не тільки скорочення, але й об'єднання скорочених знаків в єдине ціле (тобто складання). Слід також мати на увазі, що у процесі творення аббревіатур носії мови керуються, передусім, потребами у створенні комунікативно зручних, та, водночас експресивних одиниць. Відтак менша кількість складових компонентів, (назвемо їх *аббревіатами*) у структурі аббревіатур та акронімів сприяє, на думку вчених, продуктивному використанню утворених ними структур [Бондаренко 2001, с. 10; Тіщенко 2000, с. 209].

Традиційно вважається, що акронім – це складноскорочене слово, яке збігається за графічним, і в більшості випадків за фонетичним виглядом зі звичайним словом, як правило, кореневим. Проте з погляду синергетичної структурації системи словникового фонду англійської мови, акронім становить собою *нову форму* одиниці синтаксичного рівня. При цьому подібні формоінновації утворюються шляхом ініціального скорочення найменших складових твірної бази з певним смисловим навантаженням, та їх подальшого складання. Як наслідок, словниковий склад поповнюється новотвором. Останній, у цілому ряді випадків, збігається за графічними характеристиками, з наявним у мові словом, і має також потенційну можливість до лексикалізації, тобто *синергетичної локативної зміни*.

Прикладами омонімічних акронімів, що використовуються у мові спілкування через Інтернет, можна вважати такі новотвори, як: *GAL* (дівчина, молода жінка) – *Get A Life*; *JAM* (скрутне, ніякове

становище) – *Just A Minute*; *HAND* – *Have A Nice Day*. Більшість “кібердериватів” невпинно прямують до узуального фонду мови. Так, наприклад, популярна інтернет-аббревіатура *OMG!* (*Oh My God*) наразі вже затверджена Оксфордським словником англійської мови (*Oxford English Dictionary*). Крім цього оновлена онлайн-версія словника включає такі одиниці як *LOL* (*laughing out loud*), *IMHO* (*in my humble opinion*) і *BFF* (*best friends forever*).

I'm about to write something I never thought I would, and I apologise in advance: I'm going to use the word LOL. (*Leicester Mercury, Apr. 20, 2011*)

Унаочненню дії механізму акронімії стають новотвори *NEET* (From the phrase *(Not in employment, education, or training)*), *AOS* (*All options stink*), *BIY* (*Buy-it-Yourself*), *MOU* (*Military operations in urban territory*), *TEOTWAWKI* (*The End Of The World As We Know It*), *vuca* (*Volatile, uncertain, complex, and ambiguous*), *CHAOS* (*Can't have anyone over syndrome*) тощо. При цьому ж слід зазначити, що базою для утворення ініціально скорочених одиниць постають синтаксати – мовні одиниці синтаксичного типу.

Їх стабільне внутрішньосистемне положення і актуальність позначувальної складової ментального фонду носіїв мови з одного боку, та “надмірна вага” форматичної оболонки мовних сполук синтаксичного типу з іншого, призводить до відповідної реакції мовної системи на перевантаження та провокує дії до їх більш економного вираження.

... " he says, a message which deserves to be disseminated far beyond the literary pages, so as to reach everyone from Neets and unemployed graduates to Lib Dems (*The Observer, June 27, 2010*)

" 'It's called AOS,' they say, using a barracks abbreviation for 'all options stink.'" (*New York Times, September 30, 2001*)

...It is less DIY, however, than BIY: Buy-it-Yourself. New homes need fitting out from floor to ceiling, a job that only professionals can do. (*Daily Telegraph, August 27, 2009*)

Beginning in December, cell-phonemakers will put this SAR number somewhere inside the booklet that explains how to use the phone. (*San Francisco Chronicle, October 23, 2000*)

If things go bad in a MOU [military operations in urban terrain] environment, they go bad quickly." (*The Washington Post, March 16, 2003*)

"There is, however, a class of people who not only believe TEOTWAWKI is upon us," (*The Daily Telegraph, March 9, 2008*)

...Gunn scribbled four large letters on the whiteboard: V, U, C, and A. "Gentlemen," he said, "this situation is a vuca." (*Vanity Fair, March 1, 2007*)

I clearly had what Cilley calls CHAOS: Can't Have Anyone Over Syndrome. (*The Globe and Mail, January 11, 2003*)

Розглядаючи процес утворення мовної одиниці *SPIN* (From the phrase *Small Plot Intensive*) що позначає інтенсивну методику отримання значного врожаю сільськогосподарських культур на мінімальних площах можна спостерігати поряд із традиційним поєднанням ініціальних літер лексичних складових синтаксичної сполуки також додавання бінарної ініціальної літерної комбінації *SPIN* (<*Intensive*).

Here and elsewhere, a few entrepreneurs, engaging in SPIN, or Small Plot Intensive, agriculture, rent backyards – several at a time – to grow produce for sale. (*The Toronto Star, February 22, 2009*)

Прикладом синхронного процесу творення і перетворення форматичної інновації може послугувати акронім *Elf*, який виник у зв'язку із глобалізацією англійської мови. Даний акронім являє собою скорочену форму одиниці синтаксичного типу (*English as Lingua Franca*), проте тільки перший компонент не змінив своєї форми. Подальші складові компоненти дещо модифікувались у форматичному плані і набули вигляду прописних літер.

Ця інновація позначає таку форму англійської мови, що може слугувати засобом спілкування людей, як правило Інтернет-користувачів, незалежно від того, яка мова є для них рідною. Тобто *Elf* – це мова, повністю зрозуміла при спілкуванні між людьми будь-якої національності. Їй у жартівливому контексті протиставляються “американська англійська” і “англійська англійська” [*Ash 2003, p. 12*].

It's what is now called Elf – which, in case you are wondering, is not the language of the Elves invented by Oxford's own JRR Tolkien, but English as Lingua Franca. (*New Statesman, June 16, 2003*)

Останнім часом, як до речі і у попередні роки, виникає ціла низка “екологічних” акронімів. Прикладами таких форматичних інновацій можна вважати *NOTE* (*Not over there, either*), що позначає безкомпромісне ставлення до будівництва у певній місцевості, *BANANA* (*Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anything*) на позначення радикально-екстремістського ставлення до будівництва:

There is also the zealous "Nimby" (Not In My Back Yard), his eager disciple the "Note" (Not Over There Either) and the mega-conservationist the "Banana" (Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anything). (Western Morning News, Aug. 23, 2002)

Як свідчить наведений приклад, ці акроніми вживаються в мові також і у прописній формі, що свідчить про їх повну лексикалізацію. Важливою з погляду питання про зв'язок між словотворенням та формотворенням є думка лінгвістів про те, що форматичні інновації можуть брати участь у процесах продукування лексичних інновацій. Існує точка зору, згідно з якою роль багатьох акронімів полягає в тому, що, не зважаючи на свій аббревіатурний характер, вони стають базою для подальшого словотворення [Зацний 1999, с. 21], тобто стають справжнім центром творення нових слів, особливо композитів [Клименко 1999, с. 206].

Усе більшого поширення в англійській мові набувають *аббревіатури*. Дослідники розглядають аббревіацію як частину загальної тенденції мов до компресії засобів вираження інформації [Прищепя, Новак 2003, с. 190]. Як і при акронімії, при аббревіації також виникає тільки нова форма вихідної одиниці. Протягом усього періоду дослідження аббревіація, одностайно визначалася науковцями як спосіб словотворення. Аббревіатури так само утворюються шляхом відділення перших літер кожного слова, словосполучення, фрази або виразу і подальшого їх злиття, проте така форматична інновація не збігається з графічною чи фонетичною оболонкою певного наявного в мові слова.

Аббревіації найчастіше піддаються багатоконпонентні терміни, наприклад, *EBRD* – (*European Bank for Reconstruction and Development*), *MTFS* – (*Medium-Term Financial Strategy*), *ERP* – (*enterprise resource planning*) тощо. Надалі, у плані активності, форматичні інновації-аббревіатури практично витісняють ті словосполучення, що слугували базою для їх творення. Прикладами неологізмів – аббревіатур також можуть послугувати *MTBU* (*Maximum time to belly-up*), *PGST* (*Permanent global summertime*), *FWM* (*flying while Muslim*), *VBIED* (*vehicle-borne improvised explosive device*), *UMPC* (*ultra-mobile personal computer*) та ін.

"This is the MTBU – 'maximum time to belly-up.'" (The Boston Globe, November 12, 2001)

PGST (permanent global summertime) is where the sun always shines, wrote Hugh Fearnley Whittingstall in G2. (BBC News, May 16, 2003)

But his real offense might have been simply FWM – flying while Muslim. (The Argus (Fremont, CA), February 4, 2004)

The government should take measures "at the national level to help the poor guy in the end zone who's trying to stop VBIEDs," Bannister said. (The Washington Post, April 30, 2007)

Through the arrangement, Movielink will be the premier brand and provider of video content for the UMPC Program Launcher, enabling users the ability to download Movielink content directly to their UMPC device. (Wireless News, March 10, 2006)

Останнім часом можна спостерігати творення аббревіатур за константними моделями. Так, наприклад, за моделлю *Driving while (DW) + word* були утворені аббревіатури-інновації *DWB* (*Driving while black*), *DWY* (*Driving while yakking – driving a car while talking on a cell phone*), *DWT* (*Driving while texting; driving a car while reading or sending text messages*), *RDI* (*repetitive driving injury*).

It's called DWB – Driving While Black. And it doesn't stop at being stopped. (St. Louis Post-Dispatch, March 26, 2001)

"... cops might reasonably conclude that the lawmakers don't think DWY is that big a deal. Why go to a lot of trouble to nail somebody for something so minor? Yet it isn't minor." (Morning Star, February 13, 2001)

Dave Grannan, chief executive officer of Cambridge, Mass.-based vlingo, said Maryland's high rank in the DWT Derby probably reflects a high percentage of young professionals and college students. (The Baltimore Sun, May 26, 2008)

A new term has even been coined to describe the deleterious effects of sitting behind the wheel for too long, "Repetitive Driving Injury," or RDI. (The Atlanta Journal-Constitution, April 9, 2007)

До числа англомовних інноваційних аббревіатур належить і одиниця *GOOMBY* (*get out of my back yard*), яка вживається для позначення людини, що протестує проти розташування поруч із нею потенційно небезпечних об'єктів. На її прикладі можна простежити процеси включення форматичних новотворів у словотвірні механізми. Так, на базі скороченої одиниці *GOOMBY*, виник лексичний новотвір *GOOMBYism*.

The appellate judge coined a new phrase to describe what council members are doing: GOOMBYism. "The present case, by the same token, may be described as GOOMBYism for 'get out of my back yard,' or at least, 'if you stay here, you're going to pay for it. (The Orange County Register, Febr. 18, 2002)

Викладене вище знов підтверджує наявність синергетичного зв'язку між інтрасистемами словотвору та формотвору. Так само від одиниці *CEO* (*chief executive officer*), за допомогою механізму афіксації був утворений неологізм *CEOcracy* *CEO* + *-cracy*. В англomовному суспільстві він вживається у значенні "найвищий адміністративний склад корпорацій та компаній" [Ferguson 2002, p. 7].

Так само на базі нової вербальної форми *Wi-Fi* (*Wireless fidelity: a networking scheme that creates a wireless connection between a device and a network or the Internet*) утворилась англomовна інновація *Wi-Fi squatter*.

Cafe owners have tried a variety of tactics to foil Wi-Fi squatters. (Los Angeles Times, August 8, 2010)

Розглянуті в роботі механізми утворення форматичних варіантів одиниць морфологічного, лексичного і синтаксичного рівнів мовної системи розкривають антропоцентричну сутність процесів реорганізації мовного матеріалу. У мовній системі, як і у всіх сферах життєдіяльності людини, традиція співіснує з експериментом, що й обумовлює можливість розвитку мови та її відповідності системологічним параметрам.

Динаміка поповнення арсеналу інноваційних мовних одиниць, способи і моделі їх утворення, особливості ментальної і вербальної репрезентації і функціонування форматичних, семантичних, функціональних варіантів, а також їх граматичні та прагматичні характеристики, зумовлюють *перспективність* подальших досліджень словникового складу англійської мови.

Література

- Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу [Текст]: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / І.В. Андрусак. – Ужгород, 2002. – 268 с. Бондаренко В.О. Фонетична структура інноваційних складних слів сучасної англійської мови (експериментально-фонетичне дослідження): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 „Германські мови” / В.О. Бондаренко. – Київ, нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 20 с. Гармаш О.Л. Англomовна епідигматика та розвиток вокабуляру: [монографія] / Гармаш О.Л. – Мелітополь: ТОВ „Видавничий будинок ММД”, 2009. – 128 с. Гармаш О.Л. Валентність англomовних інновацій як ознака синергетичності макросистеми словникового складу сучасної англійської мови / О.Л. Гармаш // Вісник Житомирського держ. університету. – Вип. 33. – 2007. – С. 92-97. Жлуктенко Ю.А. США – “Плавильний котел” американизации, мифы о языковом плюрализме и реальность / Ю.А. Жлуктенко // Межязыковые отношения и языковая политика. – К.: Наукова думка, 1988. – С.36-59. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови в 80-90-ті роки ХХ століття [Текст]: дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: 10.02.04 / Ю.А. Зацний – К., 1999. – 409 с. Карпіловська Є.А. Конструювання складних словотвірних одиниць. [Текст] / Є.А. Карпіловська. – К.: Наукова думка, 1990. – 156 с. Клименко О.Л. Поповнення словникового складу англійської мови з нелітературних підсистем [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 „Германські мови” / О.Л. Клименко – Запоріжжя, 1999. – 192 с. Левицький А. Э. Горизонты развития неологии XXI века / А.Э. Левицький // горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство: Сб. в честь Е.С. Кубряковой. – М.: Языки славянских культур, 2009. – 856 с. Левицький А.Е. Функціональний підхід до аналізу системи номінативних одиниць сучасної англійської мови [Текст] / А.Е. Левицький // Вісник Харківського державного ун-ту. Іноземна філологія на межі тисячоліть. – 2000. – № 471. – С. 137-143. Махачашвілі Р.К. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в технофері сучасного буття: [монографія] / Р.К. Махачашвілі. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. – 204 с. Прищепя В.Є., Новак Л.М. Рівнева та міжрівнева компресія в сучасній німецькій мові [Текст] / В.Є. Прищепя, Л.М. Новак Л.М. // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту. – 2003. – № 11. – С. 190-193. Тіщенко К.М. Метатеорія мовознавства. [монографія] / К.М. Тіщенко. – К.: Основи, 2000. – 350 с. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. / О. І. Чередниченко – К.: Либідь, 2007. – 248 с. Ash T. G. The Banality of the Good [Text] / T. G. Ash // New Statesman. – 2003. – June, 16. – P. 12-13. Bryant M.M. History of the English Language / M.M. Bryant // New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. – Danbury: Lexicon Publishers, 1993. – P. XI-XVIII. Ferguson N. Full Marx [Text] / N. Ferguson // Financial Times. – 2002. – P. 7.

ГОЛУБ Ю.І.

(Запорізький національний університет)

ЛЕКСИКОГРАФІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ СИСТЕМНИХ ВІДНОШЕНЬ ОДИНИЦЬ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається специфіка відображення системної організації лексикону в англomовних словниках різних типів. Отримані в ході проведення дослідження результати підтверджують той факт, що розробка методів адекватної презентації системних зв'язків одиниць словникового складу належить до нагальних потреб сучасної лексикографії.

Ключові слова: лексикон, системні відношення, загальний тлумачний словник, навчальний словник, словникова стаття.